

درس ششم «عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه)»

سوالات متن

۱. اقدامات عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) را در زمان خلافتش نام ببرید؟

۱. به آبادسازی شهرها و روستاهای قلمروی حکومتش پرداخت؛ ۲. بازسازی و تعمیر مسجد النبی؛ ۳. اعزام دسته‌های سازندگی به همه مناطق؛ ۴. دستور داد تا در کار راه‌سازی با تمام توان تلاش کنند؛ ۵. به امر آبرسانی به تمام مناطق مسکونی همت گماشت؛ ۶. اموال حکومتی و مردمی را از دسترس دزدان و خائنان دور کرد؛ ۷. دستور داد تا همه کارگزاران ستمگر بویژه حجاج بن یوسف ثقفی از کارهای حکومتی برکنار شوند.

۲. روش حکومت‌داری (اداره مملکت) عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) را بنویسید؟

عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) در اداره مملکت روش مخصوصی داشت. او ضمن دادن اختیار به عاملان و کارگزاران حکومتی به آنها می‌گفت که عدالت و عمل کردن به فرمان خدا مهم‌ترین کار آنهاست و به آنها اعلام می‌کرد فقط در مسائل سخت و پیچیده حکومتی با وی مشورت کنند. او شبانه از خانه بیرون می‌آمد و ضمن گشت زنی در کوچه‌ها، احوال مردم را با دقت، مورد رسیدگی قرار می‌داد.

۳. چه عواملی باعث شد که به عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) لقب عمر ثانی (دوم) دادند؟

ایشان از ابتدای حکومت‌داری‌اش، خانه‌ای فقیرانه و ساده انتخاب کرد. خوراک و پوشاکش مانند خوراک مستمندان بود و تخت حکومتی او حصیر ساده‌ای بود که بر خاک پهن می‌کرد. او در عبادت و نظم حکومتی، سیاسی و اداری نمونه بود و کارش تا جایی پیشرفت کرد که او را عمر ثانی (دوم) لقب دادند.

فقالیت کلاسی

در تاریخ امت اسلامی آمده که دانشمندان همواره از حکومت‌ها گریزان بوده‌اند؛ اما در مواردی (مانند حکومت عمر بن عبدالعزیز) هم به حکومت مشورت می‌دادند و هم حاکمان را مورد لطف و محبت خویش قرار می‌دادند، به نظر شما دلیل رفتار علما و دانشمندان با حاکمان با این دو شیوه متضاد چه بوده است؟

بزرگترین عامل در این مورد همان تقوا و تواضع عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) بود که شورایی ده نفری را تشکیل داد تا او را در امر حکومت راهنمایی نمایند و علاوه بر این به تمامی مردم خطاب نمودند که اگر مرا بر امر خلاف شرع دیدید، توجیه نمایید و راهنمایی‌ام کنید لذا این امر باعث شد که مردم نسبت به حاکمان خود خوش‌بین

گشته و در بسیاری از موارد مشورت دهند و یکی دیگر از عوامل مهم، همان روش‌هایی بود که عمر بن عبدالعزیز

(رحمه الله علیه) در مملکت‌داری خویش به آن توجه می‌نمود و همچنین عدالت و عمل کردن به فرمان خداوند را سرلوحه قرار می‌داد و نیز کارگزاران و عاملان حکومتی‌اش را بر این ضرورت امر می‌نمود.

فَقَالَتْ كَلَّاسِي

در تاریخ آمده است که در زمان حکومت عمر بن عبدالعزیز، مساجد و مراکز دینی آباد شدند؛ بر تعداد حافظان قرآن افزوده شد؛ سطح آگاهی دینی مردم بالا رفت و میزان پایبندی آنها به دین و احکام نورانی آن بیشتر شد. از سوی دیگر رغبت آنان به عبادت‌های مالی بویژه زکات افزوده شد و فقیران و مستمندان، زندگی راحتی پیدا کردند.

به نظر شما چه رابطه‌ای بین ایجاد حکومت‌های صالح و برپایی نماز در جامعه و پرداخت زکات بین مردم وجود دارد؟

«الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ المُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ».

آیه ۴۱ سوره حج.

ترجمه: یاران خدا کسانی هستند که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم نماز را بر پا می‌دارند و زکات را ادا می‌کنند و امر به معروف و نهی از منکر می‌نمایند و پایان همه کارها از آن خداست.

همانطوری که از مفهوم آیه ۴۱ سوره حج بر می‌آید مومنان واقعی و اهل ایمان زمانی که زمامدار مملکت گردند، آن‌ها به برپایی نماز اقدام می‌نمایند و خود زکات داده و دیگران را به این امر و امر به معروف و نهی از منکر را جزء اولویت‌های حکومت داری خویش قرار می‌دهند، لذا عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) فردی است که کاملاً مصداق این آیه مبارکه قرار گرفت.

خودت را امتحان کن

۱. محیط خانوادگی عمر بن عبدالعزیز چگونه بود؟ پدرش حاکم مصر بود، در نتیجه عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله علیه) از زندگی مرفهی برخوردار بود. وی همیشه لباس‌هایش را با گران‌ترین عطرها خوشبو می‌کرد. آثاری از اشرافی‌گری در رفتارش نمایان بود و به گونه‌ای راه می‌رفت که مردم عادی متفاوت بود.
 ۲. دو عمل مهمی که بر شخصیت ایمانی و عملی عمر بن عبدالعزیز تأثیر گذاشت، چه بود؟
الف) درون پاک و تقوا و حساسیتی که بر عدالت داشت؛ ب) وجود شورای ده نفری اطرافش.
 ۳. عمر بن عبدالعزیز کدام آیه قرآن را سرلوحه روح و قلب خود قرار داده بود؟
«تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ» آیه ۸۳، سوره قصص.
- درس هفتم «حکومت اسلامی و رهبری دینی»

سوالات متن

۱. اهداف اصلی و اساسی حکومت اسلامی را بنویسید؟
۱. ایجاد عدالت اجتماعی و تأمین رفاه عمومی انسان‌ها؛
۲. استفاده از امکانات مادی و حکومتی برای فراگیر شدن واقعی عبادت خدا در جامعه در جنبه‌های فردی (نماز) و جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی (مثل زکات).

۲. حقوق حکومت بر مردم را بنویسید؟

۱. از حکومت اطاعت کنند؛

۲. نظم و امنیت را رعایت کنند و آن را بر هم نزنند؛

۳. در کارهای خیر با حکومت دست تعاون بدهند و همکاری کنند.

۳. مهم ترین ویژگی های حکومت دینی را بنویسید؟

۱. حاکم در اداره، جامعه مطیع فرمان خداوند است؛

۲. حکومت دینی در امور اساسی و بسیار مهم با مردم مشورت می کند؛

۳. تا وقتی که حکومت در مسیر الهی حرکت کند، مردم با او همکاری می کنند و از دستورهایش اطاعت می کنند؛

۴. دولتمردان حکومت اسلامی باید به قوانین اسلام باور داشته باشند؛ زیرا مسئولیت اداره نظام اسلامی نباید به عهده کسانی باشد که با اساس اسلام مخالفاند.

۴. کار هدایت و رهبری زندگی فردی و خانوادگی مردم را... عالمان دین و دانایان .. به عهده می گیرند.

خودت را امتحان کن

۱. چرا انسان نمی تواند با پیروی کردن از خواسته های شخصی و یا نظر دیگر انسان ها، راه سعادت را پیدا کند؟

زیرا خداوند عالم به تمامی حقایق است فقط او می تواند بشر را درست راهنمایی کند. قرآن اعلام می دارد پیروی کردن از خواسته های فردی و یا سایر انسان ها، در امور زندگی صحیح نیست و همه افراد وظیفه دارند از قوانین خداوند اطاعت کنند.

۲. اساسی ترین وظیفه حکومت اسلامی چیست؟ اجرای عدالت

درس هشتم «وضو و تیمم»

سوالات متن

۱. با توجه به سخن پیامبر، خداوند به وسیله چه چیزهایی اشتباهات انسان را پاک می کند و ارزش و درجه او را بالا می برد؟ وضو گرفتن در سستی ها و زیاد رفتن به مسجد و انتظار نماز واجب بعدی پس از انجام نمازهای واجب؛ این کارها، همان دستاویز محکم به فضل و برکت خداست.

۲. گرفتن وضو در چه مواردی واجب است؟ (نوع دیگر سوال: در چه مواقعی وضو گرفتن فرض است؟)

۱. وقتی می خواهیم نماز بخوانیم؛

۲. وقتی قصد داریم دستمان را به نوشته های قرآن بزنیم یا قرآن را حمل کنیم؛

۳. وقتی می خواهیم طواف خانه کعبه را انجام دهیم.

۳. واجبات یا فرض های وضو را تعریف کنید؟

وضو گرفتن نوعی عبادت است که چند کار در آن واجب است؛ این موارد را واجبات و یا فرض‌های وضو می‌نامند.

۴. واجبات یا فرض‌های وضو را نام ببرید؟ (نوع دیگر سوال: درانجام وضو چهار کار فرض می‌باشد. آنها را بنویسید؟)

۱. نیت؛ ۲. شستن صورت از قسمت رویش مو از پیشانی تا قسمت پایین چانه (درطول) و عرض بین دو نرمة گوش‌ها؛ ۳. شستن هر دو دست تا مرفق و آرنج‌ها؛ ۴. مسح سر (حتی اگر قسمتی از آن باشد)؛ ۵. شستن پاها تا قوزک‌ها و با قوزک‌های پا؛ ۶. مراعات ترتیب

۵. چهار مورد از سنت‌های وضو را نام ببرید؟ (نوع دیگر سوال: چهارمورد از مهم‌ترین سنت‌هایی که انجام دادن آنها بر ارزش و ثواب وضو می‌افزاید را بیان کنید؟)

۱. گفتن ((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)) در ابتدای آن؛ ۲. شستن پشت و روی دست سه بار، پیش از اینکه دست را داخل ظرف یا محلی (مثل حوض) کنیم که از آبش برای گرفتن وضو استفاده می‌کنیم؛ ۳. مسواک زدن؛ ۴. آب در دهان و بینی گرداندن و بیرون ریختن آب و تمیز کردن دهان و بینی؛ ۵. مسح کُل سر؛ ۶. دست کشیدن بر پشت گوش و قسمت داخلی آن با آب جدید؛ ۷. انجام سه بار اعمال وضو؛ ۸. مقدم داشتن طرف راست بر چپ در شستن دست‌ها و پاها؛ ۹. دقت کردن در شستن سر به طوری که پیشانی و اطراف آن هم در شستن بیشتر رعایت شوند و همچنین دقت کردن در شستن پاها به گونه‌ای که قسمتی بیشتر از حد قوزک، شسته شود؛ ۱۰. میانه روی در مصرف آب؛ ۱۱. گفتن شهادتین و دعای وضو در آخر به این ترتیب:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ».

۶. سه مورد از چیزهایی که وضو را باطل می‌کنند نام ببرید؟ (نوع دیگر سوال : سه نمونه از مواردی که وضو را باطل می‌کنند، نام ببرید؟ در چه زمانی وضو باطل می‌شود؟ همه موارد را نام ببرید؟)

۱. آنچه از پس و پیش انسان، خارج می‌شود؛ ۲. به خواب رفتن، (طوری که چشم نبیند و گوش نشنود)؛ ۳. از بین رفتن عقل به دلیل دیوانگی یا بیهوشی یا چیزهای دیگر. ۷. تیمم چیست؟ (نوع دیگر سوال : تیمم به چه معناست؟)

رساندن گردِ خاک پاک به صورت و دو دست با نیت و روش مخصوص ، تیمم نام دارد.

۸. انسان در چه صورتی می‌تواند تیمم کند؟ (در چه زمانی می‌توان تیمم کرد؟ توضیح دهید؟)

در صورتی که انسان به آب دسترسی نداشته باشد و یا در موقعیتی است که ۲/۵ کیلومتر و یا بیشتر با آب فاصله دارد و رسیدن به آب برایش مشکل است و یا مصرف آب به علت سرمای غیرقابل تحمل و یا بیماری ، برایش ضرر دارد، می‌تواند تیمم کند.

۹. شرایط تیمم کردن را بیان کنید؟

۱. وقت نماز فرا رسیده باشد؛ ۲. آب را جست و جو کرده، نیافته باشد؛ ۳. خاک پاکی برای تیمم باشد.

۱۰. واجبات تیمم را بنویسید؟ (نوع دیگر سوال: فرایض تیمم را بنویسید؟)

۱. نیت در ابتدای آن؛ ۲. مسح صورت با خاک پاک به وسیله دست و پس از ضربه‌ای که بر خاک زده می‌شود و سپس مسح دست‌ها تا آرنج با خاک پاک و بعد از ضربه دیگر؛ ۳. رعایت ترتیب

۱۱. باطل کننده‌های تیمم را بنویسید؟

آنچه وضو را باطل می‌کند، تیمم را نیز باطل می‌کند. به جز موارد باطل کننده وضو، دیدن و رسیدن به آب پیش از وقت نماز، و بهبودی بیماری، تیمم را باطل می‌کنند.

سوالات کامل کردنی

جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

(الف) به هنگام وضو آب در بینی کردن را... استنشاق... و آب در دهان کردن را... مضمضه... می‌گویند.

(ب) انجام سه بار اعمال وضو را... تثلیث... می‌گویند.

(ج) رساندن گردِ خاک پاک به صورت و دو دست با نیت و روش مخصوص،... تیمم... نام دارد.

(د) حکم مسواک زدن در وضو... سنت... و شستن صورت... واجب (فرض)... می‌باشد.

سوالات صحیح و غلط

صحیح و غلط بودن جملات زیر را با علامت * مشخص کنید.

(الف) در فقه حنفی رعایت ترتیب در انجام وضو فرض است. ص () غ () *

(ب) آنچه وضو را باطل می‌کند تیمم را هم باطل می‌کند. ص () غ () *

(ج) برای طواف کعبه وضو گرفتن سنت است. ص () غ () *

فقاآیت کلاسی

(الف) با ذکر دلیل مشخص کنید در کدام یک از موارد زیر، وضو و تیمم مکلف صحیح و در کدام یک باطل است.

* در هنگام سجده خوابش می‌گیرد و ناگهان با صدای تکبیر امام و حرکت فرد کنار دستی بیدار می‌شود.

وضویش باطل نمی‌شود چون خوابی وضو را باطل می‌کند که چشم نبیند و گوش نشنود.

* هنگام گوش دادن به خطبه نماز جمعه در حالی که محکم نشسته سرش بر اثر چُرَت تکانی می‌خورد.

وضویش باطل نیست، چون چُرَتی که فقط سر تکان خوردن آنی نشانه آن است.

* با سیمان و یا آرد تیمم می‌کند.

تیمم باطل است، چون تیمم باید با خاک پاک انجام شود.

* با خاک صحرا تیمم کرده است.

تیمم صحیح است ، در صورتی که خاک پاک باشد.

* هنگام وضو گرفتن بعد از شستن پا، سرش را مسح می کند.

در فقه حنفی رعایت ترتیب و موالات در شستن اعضای وضو شرط نیست.

* در محلی قرار گرفته که با آب پانصد متر فاصله دارد، اما حوصله ندارد خود را به آب برساند و با خاک پاکی که آنجاست ، تیمم می کند.

تیمم باطل است زیرا در صورتی که ۲/۵ کیلومتر با آب فاصله داشته باشد و وقت نماز فرا رسیده باشد می تواند تیمم کند.

خودت را امتحان کن

۱. حکم وضوی کسی که ابتدا پایش را شسته و سپس سرش را مسح کرده چیست؟

در فقه حنفی رعایت ترتیب و موالات در شستن اعضای وضو شرط نیست.

۲. آیا وضوی کسی که در شستن دست، مرفقش را نشسته ، صحیح است؟

خیر صحیح نیست، زیرا در فرض های وضو باید هر دو دست را با آرنج ها شست.

۳. زیاده روی کردن در مصرف آب هنگام گرفتن وضو، چه حکمی دارد؟

وضو را باطل نمی کند ، اما مکروه است.

درس نهم «باطل کننده های نماز»

سوالات متن

۱. انجام چه کارهایی باعث باطل شدن نماز می شود؟

۱. خندیدن با قهقهه ؛ ۲. سخن گفتن عمدی؛ ۳. عمل زیاد (یعنی انجام کاری مثل خاراندن پشت سرهم بدن به طوری که مثلاً سه جا را پشت سرهم بخاراند و در این خاراندن به جز انگشتان ، بازو ، مچ و ساعد نماز گزار ، پشت سرهم و برای سه بار یا بیشتر حرکت کند). ۴. پدید آمدن نجاست و ناپاکی و پلیدی بر روی بدن یا لباس یا محل نماز خواندن؛ ۵. باطل شدن وضو قبل از سلام اول؛ ۶. گریه یا خنده ای که موجب ایجاد دو حرف یا بیشتر شود و عمدی باشد؛ ۷. پشت به قبله کردن یا انحراف از آن؛ ۸. خوردن و نوشیدن ؛ ۹. جا ماندن از حرکات امام به اندازه دو حرکت (در نماز جماعت) مثل اینکه در رکوع و اعتدال (یعنی برخاستن از رکوع) از امام جا بماند و همچنین تقدم و پیشقدمی مأموم بر امام در دو رکن به صورت عمدی.

۲. سرفه غیر عمدی، عطسه و خمیازه کشیدن نماز را باطل نمی کند. ص (*) غ ()

۳. نماز خواندن در حمام و در راه عبور و مرور مردم .. مکروه.. است.

۴. چرخاندن چشم به طرف آسمان و سمت چپ و راست در نماز .. مکروه.. است.

فَعَالِیَّت کلاسی

در هر یک از موارد زیر توضیح دهید که آیا نمازِ نمازگزار صحیح است یا خیر.

۱. هنگام خواندن تشهد متوجه می‌شود که برادر کوچکش با دستانی کثیف به طرف کتاب‌های او می‌رود، برای متوجه کردن مادرش (که کتاب را از مقابل برادرش دور کند) می‌گوید: سُبْحَانَ اللَّهِ. صحیح * خیر (زیرا سُبْحَانَ اللَّهِ یکی از اذکار نماز است)

۲. دوست دارد کمی بلند نماز بخواند؛ به همین دلیل پشت سرهم گلایش را صاف می‌کند و آح یا آخ می‌کند. صحیح * خیر

زیرا اگر تکرار آن زیاد باشد باطل می‌کند ولی یک دفعه اشکالی ندارد
۳. صدایش هنگام تشهد گرفته است و نمی‌تواند تشهد را بخواند، لذا با سرفه، گلایش را صاف می‌کند. صحیح * خیر

زیرا یکی از ارکان نماز، رُکن قولی و گفتاری است.

۴. مطلب خنده داری به یادش آمده است، لبخندی می‌زند اما از تکان خوردن و ایجاد صدای خنده خودداری می‌کند. صحیح * خیر

زیرا خنده فَهْقَه‌دار نماز را باطل می‌کند و اگر نمازگزار خودش را کنترل کند، نماز باطل نمی‌شود.

خودت را امتحان کن

۱. سُرْفَه عمدی هنگام نماز در چه وقتی جائز است؟

در صورتی که گلو فقط با سُرْفَه عمدی باز شود، سُرْفَه جایز است.

۲. چه نوع خنده‌ای نماز را باطل می‌کند؟

خنده فَهْقَه‌دار

درس دوازدهم «انفاق»

سوالات متن

۱. انواع انفاق را نام ببرید؟ ۱. فرض (واجب)؛ ۲. سُنّت

۲. مهم‌ترین انواع انفاق فرض (واجب) را نام ببرید؟ ۱. زکات مال؛ ۲. زکات فطر.

۳. انواع انفاق سُنّت را نام ببرید؟ ۱. صدقات؛ ۲. ابراء قرض (بخشیدن طلب)؛ ۳. اطعام.

۴. زکات را در لغت، اصطلاح و شریعت اسلامی تعریف کنید؟ زکات در اصل به معنای رشد و نمو و پاکی است و چون این عبادت موجب رشد و نمو ایمان می‌شود و پاکی اخلاقی و درونی دهنده و گیرنده آن را به دنبال دارد، قرآن اسم زکات را برایش به کار برده است.

در شریعت اسلامی به بخشش مقدار مشخصی از دارایی مومن به چند گروه از انسان‌ها که دین آن‌ها را معین کرده است، زکات می‌گویند.

۵. شرایط واجب شدن زکات را بنویسید؟ (نوع دیگر سوال: چه زمانی زکات واجب می‌شود؟)
هرگاه دارایی‌های فرد مسلمان به محدوده‌های مشخصی برسد و یک سال قمری کامل بر آن دارایی بگذرد، پرداخت زکات، واجب می‌شود.

۶. زکات فطر را توضیح دهید و بهترین زمان پرداخت زکات فطر (فطریه) را بنویسید؟
غروب آخرین روز ماه رمضان (شب عید) بر مسلمانان واجب است که زکات فطر خود و سایر اعضای خانواده‌ای را که هزینه زندگیشان را می‌دهند به ازای هر نفر یک صاع گندم، جو، خرما یا مویز (کشمش) را به مستحقان بدهند. ناگفته نماند که به جای این مواد می‌توانند هزینه نقدی هم پرداخت کنند.
بهترین زمان پرداخت زکات فطر (فطریه) بعد از فجر (سپیده صبح) روز عید و پیش از خارج شدن امام به سوی نماز عید است.

۷. صدقه از نظر لغوی و اصطلاحی به چه معناست؟
صدقه از صدق گرفته شده و صدق به معنای راستی است. صدقه دادن پاکی و راستی قلب انسان و بندگی خدا را نشان می‌دهد.

۸. بهترین نوع صدقه کدام است؟ چرا؟ مثال بزنید؟
صدقه جاریه، زیرا خیر و برکت آن همواره می‌ماند. مثال: ساختن مسجد، مراکز علمی، درمانی و رفاهی.

۹. ابراء قرض یا بخشیدن طلب را تعریف کنید؟
گاهی فردی که از دیگری قرض گرفته است نمی‌تواند قرض خود را پس دهد. در این صورت اگر قرض دهنده طلب خود را ببخشد. این کار ابراء قرض یا بخشیدن طلب نام دارد.
۱۰. حکم ابراء قرض یا بخشیدن طلب چیست؟ و فایده آن چیست؟ حکم آن سنت و موجب صمیمیت بیشتر بین مسلمانان می‌گردد.

فَعَالِيَت کلاسی
در قرآن می‌خوانیم که خداوند، انفاقی را می‌پذیرد که در راه خدا باشد و همراه با منت گذاشتن و اذیت کردن فرد نیازمند صورت نگیرد.

به نظر شما چرا همراه با یک کار مالی (انفاق)، نیت و هدف درونی (فی سبیل الله) و کیفیت اخلاقی (دوری از منت و اذیت) شرط شده است؟

بحث اول: در شرع مقدس اسلام مدار هر عملی به نیت بستگی دارد چنانچه رسول اکرم (ص) در یکی از احادیث گهربار خویش می‌فرمایند: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ»: قطعاً اعمال به نیت‌ها بستگی دارند.

یعنی چون همه اعمال در حقیقت باید برای رضای خدا صورت گیرند لذا چه عمل مالی و انفاق مالی باشد و یا عمل فیزیکی و بدنی باشد باید برای رضای خداوند باشد چرا که هدف رسیدن به رضای الهی است.

بحث دوم: در رابطه با مَنّت و اذیت رساندن به شخص فقیر است که در حقیقت این هم عامل دوم در باطل شدن صدقه قرار داده شده است چرا که حدیثی بدین مضمون هست که رسول الله (ص) می‌فرمایند: «الْخَلْقُ عِيَالُ اللَّهِ وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيْهِ مَنْ أَحْسَنَ إِلَى عِيَالِهِ» مخلوقات نیازمند خداوند متعال هستند و محبوب‌ترین بندگان نزد خداوند کسانی هستند که به مردم نیکی می‌کنند.

فَعَالِيَّتْ کلاسی

به آمار تولید سالانه چهار محصول مهم کشاورزی در ایران توجه کنید:

۱- سیزده میلیارد کیلو گرم گندم

۲- سه میلیارد کیلو گرم جو

۳- یک میلیارد کیلو گرم خرما

۴- سیصد میلیون کیلو گرم کشمش

به نظر شما اگر فقط زکات این محصولات (که تقریباً هزار میلیارد تومان است) پرداخت شود، چه تغییرات مثبتی در جامعه ایجاد می‌شود؟

در حقیقت فلسفه پرداخت زکات توسط ثروتمندان به فقرا همان از بین بردن فقر و بی بضاعتی می‌باشد و اگر این مقدار زکات پرداخت شود بسیاری از مشکلات افراد فقیر جامعه برطرف شده و حتی کار به جایی می‌کشد که به مرور زمان دیگر فردی فقیر در جامعه نخواهیم داشت و این یعنی پیشرفت و ترقی در امور اقتصادی.

خودت را امتحان کن

۱. انفاق را تعریف کنید و سه مورد از فواید آن را نام ببرید؟

تعریف انفاق: خداوند در قرآن کریم همواره انسان‌ها را به بخشش قسمتی از اموالشان به نیازمندان تشویق کرده و این اعطای مال را «انفاق» نام نهاده است.

فواید: ۱. فاصله طبقاتی میان ثروتمند و فقیر کمتر می‌شود؛ ۲. بخش زیادی از گناهان و جرم‌های ناشی از فقر از جامعه ریشه کن می‌شود؛ ۳. مردم نسبت به یکدیگر مهربان‌تر می‌شوند؛ ۴. احساس مسئولیت بیشتری پیدا می‌کنند؛ ۵. آرامش و امنیت در جامعه حاکم می‌شود.

۲. یک انفاق واجب و یک انفاق سُنّت را نام ببرید و هر یک را به صورت مختصر توضیح دهید.

انواع انفاق فرض (واجب): ۱. زکات مال؛ ۲. زکات فطر.

زکات مال: زکات در اصل به معنای رشد و نمو و پاکی است و چون این عبادت موجب رشد و نمو ایمان می‌شود و پاکی اخلاقی و درونی دهنده و گیرنده آن را به دنبال دارد، قرآن اسم زکات را برایش به کار برده است.

زکات فطر: غروب آخرین روز ماه رمضان (شب عید) بر مسلمانان واجب است که زکات فطر خود و سایر اعضای خانواده‌ای را که هزینه زندگیشان را می‌دهند به ازای هر نفر یک صاع گندم، جو، خرما یا مویز را به مستحقان بدهند. ناگفته نماند که به جای این مواد می‌توانند هزینه نقدی هم پرداخت کنند.

بهترین زمان پرداخت زکات فطر (فطریه) بعد از فجر (سپیده صبح) روز عید و پیش از خارج شدن امام به سوی نماز عید است.

انواع انفاق سنت: ۱. صدقات؛ ۲. ابراء قرض (بخشیدن طلب)؛ ۳. اطعام.

صدقات: صدقه از صدق گرفته شده و صدق به معنای راستی است. صدقه دادن پاکی و راستی قلب انسان و بندگی خدا را نشان می‌دهد. بهترین نوع صدقه، صدقه جاریه است، زیرا خیر و برکت آن همواره می‌ماند. مثال: ساختن مسجد، مراکز علمی، درمانی و رفاهی.

ابراء قرض یا بخشیدن طلب: گاهی فردی که از دیگری قرض گرفته است نمی‌تواند قرض خود را پس دهد. در این صورت اگر قرض دهنده طلب خود را ببخشد. این کار ابراء قرض یا بخشیدن طلب نام دارد.

۳. مهم‌ترین چیزهایی که زکات به آنها تعلق می‌گیرد، کدام است؟ نام ببرید؟

۱. محصولات زراعی و میوه‌ها: گندم، جو، خرما، انگور (مویز/کشمش)؛

۲. دام‌ها: شتر، گاو و گوسفند؛

۳. نقدینه‌ها: طلا، نقره و پول؛

۴. دارایی‌های تجاری: چیزهایی که خرید و فروش می‌شوند.

ایران تونله
توشه‌ای برای موفقیت